

האגף לשירותים חברתיים

התחשבנות עם משרד העבודה והרווחה

ביקורת מעקב – דוח מבקר העירייה מס' 25

1. להלן עיקרי ממצאי ביקורת מבקר העירייה בנושא "התחשבנות האגף לשירותים חברתיים עם משרד העבודה והרווחה", כפי שפורסמו בדוח שנתי מס' 25 של מבקר העירייה, לשנת 2001:

1.1. האגף לשירותים חברתיים בעיריית כפר סבא פועל במגוון רחב של פעולות הקשורות בטיפול באוכלוסיות הזכאיות ו/או הנזקקות לשירותיו. יחד עם זאת, עקב מגבלות תקציביות נדחים פרויקטים של האגף ולא יוצאים אל הפועל, ומאידך מגוון רחב של פעילויות שמשרד העבודה והרווחה אינו משתתף בהן, כן מבוצעות על ידי האגף. חוסר "עקביות" זו, כביכול, במדיניות העירייה גורם שחלקה של העירייה בתקציב האגף עובר את ה- 25% הנדרשים מהרשויות, אך מאידך חלקים לא מבוטלים שתוקצבו בתקציב משרד העבודה והרווחה נמחקים בסוף שנת התקציב, היות ולא נוצלו וזאת בגלל העדר יכולת כספית של העירייה. **לדעת הביקורת מצב זה אינו תקין, היות ומצבה הכספי של העירייה ידוע בעת הדיונים על התקציב השנתי ולכן אין לכלול בתקציב סעיפים שאין לגביהם כוונה להוציאם אל הפועל. הדבר גורם לניפוח תקציבי מיותר ולמחיקות ע"י המשרד בסוף השנה.**

1.2. על פי המקובל העירייה משתתפת ב- 25% מעלות שירותי הרווחה לעומת 75% השתתפות של משרד העבודה והרווחה. במשך חמש השנים בין 1996 עד 2001 עלה התקציב של משרד העבודה והרווחה שהועמד לרשות האגף ב- 78%, בעוד שתקציב העירייה לשירותים חברתיים עלה באותה תקופה ב- 70%. בהשוואה למדד המחירים

לצרכן, נרשמה עלייה ריאלית של 33%. בשנים 2000 ו - 2001 השתתפות העירייה בפעולות הרווחה הגיעה לכדי 39% - 37%, בעוד שהשתתפותה בשכר עובדי הרווחה הגיעה לכדי 62% - 67%.

1.3. דו"ח ההתחשבות החודשי המוגש ע"י משרד העבודה והרווחה ומהווה ריכוז של כל הדיווחים שהגיעו למשרד ושגרמו לחיוב/זיכוי העירייה. הדו"ח מעיד אך ורק על ההוצאות שאושרו ונרשמו במשרד העבודה והרווחה ולא על כלל הוצאות הרווחה של העירייה. החריגות אשר נרשמו בדו"ח ההתחשבות של משרד העבודה והרווחה חלות במלואן על קופת העירייה ואילו יתרות תקציביות שלא נוצלו נמחקות בסוף שנת התקציב ולא מגיעות לעירייה.

1.4. בהעדר ביצוע פעולות על ידי העירייה או חוסר קליטת דיווחים בגין פעולות במשרד העבודה והרווחה, נרשם במשרד ניצול תקציב נמוך מהתקציב שהוקצב לעירייה ועל כן בחודש 12/2001 הפחית המשרד חלק מהתקציבים ובסה"כ סכום של כ - 500,000 ש"ח.

1.5. על האגף לשירותים חברתיים הוטל לגבות השתתפות עצמית מכל פונה אליו לקבלת שירותים. משרד העבודה והרווחה מחייב את האגף לגבות השתתפות עצמית מהפונים בטרם ניתן השירות (בדרך כלל ההשתתפות היא של 10% מעלות השירות שניתן). המשרד מנכה את ההשתתפות העצמית הזו מהשתתפותו המועברת לאגף עבור הפעילות, בהנחה שהעירייה גבתה את ההשתתפות כנדרש. **הביקורת העלתה כי האגף אינו מקפיד בגבייה המלאה של השתתפות עצמית. כמו כן, מציינת הביקורת כי החובות בגין ההשתתפות העצמית בשירותי רווחה, אינם נרשמים בספרי הנהלת החשבונות של העירייה, אך סכומים אלה מקוזזים מדי חודש על ידי משרד העבודה והרווחה.**

1.6. 32% מעובדי הרווחה מועסקים במשרות על תקניות. כמו כן חלק מהמשרות אינן שייכות ארגונית לאגף, לדברי מנהלת האגף לשירותים חברתיים, אך משכורתם מתקצבת בתקציב האגף.

לדעת הביקורת על מנהלת האגף בשיתוף גזבר העירייה להסדיר נושא זה, כך שהתקציב לשירותים חברתיים יבטא נכונה את תקציב האגף בלבד.

על האגף לשירותים חברתיים לדווח מדי חודש על נתוני העובדים, והמשרד מפיק מדי חודש תלושי שכר לעובדים בהתאם לנתונים שהועברו ונקלטו על ידו. כל שינוי ואי התאמה בין נתוני השכר בעירייה לבין נתוני השכר שדווחו למשרד, יגרום לאי העברה מלאה של עלות השכר. תלושי השכר שמקבלים עובדי האגף ממחלקת השכר בעירייה, שונים במהותם מהתשלומים המופקים על ידי משרד העבודה והרווחה.

1.7. הביקורת ממליצה כי תוספות השכר השונות, להן זכאים עובדי הרווחה לא ישולמו בטרם שהמשרד מאשר אותם. התשלום האוטומטי של התוספות על ידי העירייה, ללא המתנה לאישור המשרד, גורם לחוסר עניין במסירת הדיווחים הנדרשים לקבלת אישור השתתפות המשרד בתוספות אלה.

2. ביקורת מעקב:

א. בשנים אליה מתייחסת הביקורת, בשל מצבה הכספי הקשה של העירייה ובהיעדר גיבוי תקציבי להשתתפות העירייה בפעולות רווחה לא נוצלו תקציבים של משרד הרווחה, אשר הועמדו לרשות העירייה. פירוש הדבר שאם במקרה אושרו תקציבים ע"י משרד הרווחה, אך לא היה גיבוי בתקציב העירוני לאותם נושאי פעילות לא ניתן היה להשתמש בתקציבים אלה ואגף הרווחה נאלץ לוותר על אותו חלק בתקציבו למשרד הרווחה. לטענת אגף הרווחה לא היו בתקציב סעיפים שלא היתה כוונה להוציאם בפועל וממילא לטענתם תקציב העירייה לרווחה לא היה מנופח.

המחיקות התקציביות שנעשו ע"י משרד הרווחה לא יכלו נפח את התקציב העירוני, כיוון שמלכתחילה לא היו חלק מהפעילות המתוכננת של האגף, פעילות שבסופו של דבר נגזרה אך ורק מהתקציב העירוני. הכספים שהוחזרו הם כספים "צבועים" ולא ניתן היה להשתמש בהם אלא למטרה שקבע המשרד. מאידך, היו נושאים שהעירייה קבעה שתקיים על חשבונה, כגון פעילות מועדוני הקשישים, נושאי ההתנדבות, וכו', פעילויות שמשרד הרווחה אינו משתתף בהם ולא היה ניתן להסב כספים שאושרו ע"י משרד הרווחה לייעוד מסויים ולהעבירם לייעוד אחר שהעירייה מעוניינת לפתח.

ב. לגבי הליקוי בדוח הביקורת שאגף הרווחה אינו מקפיד בגביה מלאה של השתתפות עצמית מכל פונה אליו לקבלת שירותים, הביקורת מבקשת לציין, כי הפער עליו מצביעה הביקורת נובע מכך שבכל המסגרות של אנשים מעל גיל 21 השתתפות הפונה מגיעה ישירות למסגרת ולא נכנסת לעירייה וזאת על פי פיצול הקיצבה באופן אוטומטי ועל פי הוראות התע"ש המחייבות את כל הרשויות המקומיות.

אגף הרווחה גובה את ההשתתפות כנדרש. יתר על כן, בינואר 1994 נתקבלה החלטה במועצת העירייה כי לגבי המסגרות של סידורי צעירים מפגרים (מתחת לגיל 21) תוותר העירייה על גביית ההשתתפות העצמית ותספוג אותה. החלטה זאת חודשה במכתבו מיום 15.01.03 של ראש העיר דאז.

במקרים שיש בעיה לגבות כספים על סידורים של נערים אגף הרווחה פועל בנחישות לגביית ההשתתפות עד כדי הפסקת הסידור או לחילופין שמדובר בהגנה על הילד, על ידי העברת הטיפול בגבייה לערכאות משפטיות.

הביקורת מדגישה כי מדובר במקרים בודדים בשנה כאשר בדרך כלל בעקבות הטיפול בגביית ההשתתפות במרבית המקרים ההורים מגיעים להסדר ומשלמים.

לגבי השתתפות עצמית מהפונים, בעת קבלת שירותים אחרים יש מקרים בהם אגף הרווחה נותן עזרה ע"י הפחתת ההשתתפות העצמית שנקבעה לפי בדיקת הפחתה שנקבעה לפי בדיקת הזכאות ובמקרים כאלה מועבר רק הסכום שנקבע כעזרה לפונה ואת השתתפותו הוא משלם ישירות לספק השירותים.

מצב זה נשאר בעינו מאז הביקורת ועד היום וגם היום אגף הרווחה מזמין בדיקות כדי להוכיח את מחויבותו לנושא ההשתתפות העצמית וקיימת הקפדה על גבייה על פי הנוהל שמחייב את האגף. אי לכך הפער בגביית ההשתתפות העצמית יכול להיווצר באותם נושאים בהם העירייה פתרה את נושא ההשתתפות העצמית.

לגבי משרות שאינן שייכות ארגונית לאגף:

ג.

נמצאו מסמכים המוכיחים כי בדיוני התקציב מדי שנה הנהלת אגף הרווחה מבקשת מגזברות העירייה להוציא ממסגרת תקציב האגף, את אותן משרות שאינן שייכות ארגונית לאגף. עד כה לא צלח האגף במאמציו מול גזברות העירייה.

האגף לשירותי רווחה מקפיד על דיווח עדכני למשרד הרווחה מדי חודש ועל פי קליטת הדיווח על ידי המשרד מועבר ההחזר הכספי לעירייה.

בשנים האחרונות עקב תוכניות ההבראה של העירייה צומצמו משרות שמומנו בלעדית ע"י העירייה, הן ע"י קבלת תקנים ע"י משרד הרווחה, הן ע"י פיטורי עובדים והן ע"י עזיבה טבעית של עובדים ותיקים בשכר גבוה וקבלת עובדים חדשים בשכר נמוך הכל על פי הוראות משרד הרווחה.

אגף הרווחה מודע לצורך בדיווח שוטף מדי חודש עם עדכונים למשרד הרווחה וזאת על מנת לדאוג להשתתפות מירבית בהוצאות של העירייה.